

UNIMARC pristatymas Internetė: nauji laukai elektroniniams resursams

Brian Phillip HOLT

Britų biblioteka, GB - Boston Spa, Wetherby, West Yorkshire LS23 7BQ, el. paštas: brian.holt@bl.uk

Informacija apie UNIMARC tinkle

Apie Web tinklą neįmanoma pareikšti jokio konkretaus teiginio, kuris po savaitės nepasentų.

IFLA svetainės adresas yra <http://www.ifla.org>.

Tinkle pateikiama bendra pažintinė informacija apie Nuolatinį UNIMARC komitetą. Komitetą sudaro ekspertai, kurių uždavinys - UNIMARC palaikymas ir IFLA UBCIM programos (<http://ifla.org/VI/3/puc.htm>).

Tinkle yra UNIMARC vadovas tiems, kurie labai mažai žino arba nieko nežino apie MARC formatus (<http://ifla.org/VI/3/p1996-1/unimarc.htm>).

Norintiems detalesnės informacijos apie bibliografinį ar autoritetinį formatą, tinkle yra trumpos jų versijos šiais adresais: <http://ifla.org/VI/3/p1996-1/concise.htm> ir <http://ifla.org/VI/3/p1996-1/ucaf.htm>. Jose yra žymių sąrašai, indikatorių reikšmės, polaukiai ir kodų reikšmės. Straipsnio rengimo metu tinkle buvo pateiktas 1997 m. gegužės mėnesio bibliografinio formato apibūdinimas ir 1997 m. rugpjūčio mėnesio autoritetinio formato apibūdinimas. Tikimasi, kad netrukus į bibliografinį formatą bus įtraukti „UNIMARC vadovo“ Papildymai 2 pakeitimai. Taip pat laukiama autoritetinio formato pokyčių, dalis jų bus šiuo metu vykstančių diskusijų rezultatas. Vienas iš svarstomų klausimų yra minimalaus lygio autoritetinis įrašas. Kitas - susijęs su Europoje vykdomu projektu AUTHOR. Svarstymų objektas yra nacionalinių vardų autoritetinių failų tinklo sudarymo galimybės ir UNIMARC autoritetinio formato tinkamumas bei esamų nacionalinių vardų autoritetinių failų konvertavimas į UNIMARC. Padarius šiuos pakeitimus ir išleidus juos popierinėse laikmenose, visa tai bus pateikta ir tinkle.

IFLA UBCIM leidžia UNIMARC naudojimo įvairių rūšių medžiagai vadovų seriją:

„Mikroformas: UNIMARC nurodymas Nr.2“ (<http://ifla.org/VI/3/p1996-1/guid2.htm>) ir „Senieji (retai) monografiniai leidiniai: UNIMARC nurodymas Nr.3“ (<http://www.ifla.org/VI/3/p1996-1/guid3.htm>) jau pasirodė tinkle. Šiuo metu neplanuojama skelbti kitų, įskaitant „Sudėtinės dalys: Straipsniai žurnaluose ir knygos: UNIMARC nurodymas Nr.1“.

K.G. Saur, „UNIMARC vadovo“ leidėjas, sutiko, kad

tinkle šis vadovas būtų pateiktas visas. Išsamus „UNIMARC vadovas“ aprašo bibliografinį formatą. Jau yra išėjęs ir antrasis jo leidimas (1994), kurį sudaro neįrišti lapai. Jau yra paskelbtas 4-as skyrius: Bendroji informacija, 0—laukai: Identifikavimo blokas ir 2—laukai: Aprašomas informacijos blokas.

Tačiau šio straipsnio rengimo metu šiuos dokumentus buvo galima žiūrėti tik „privatai“ Britų bibliotekos tinklalapyje, be jokių ryšių iš kitur. Taigi Nuolatinis UNIMARC komitetas gali juos įvertinti ir priimti sprendimą dėl jų galutinės formos prieš perduodant juos viešam naudojimui į IFLA UBCIM puslapį.

Dialoginės versijos beveik tiksliai perduoda spausdintas versijas, pasitaiko tik nežymių klaidų taisymų. Pavyzdžiui, sprendimai, kuriuos priėmė Nuolatinis UNIMARC komitetas savo metiniame posėdyje kovo mėnesį, neturės įtakos dialoginiu būdu pateiktai dokumentacijai. Ten nebūna nuorodos, pvz., į naujus UNIMARC/Authorities 260, 460, 560 ir 760 laukus, kuriuose bus rašomos vietovardžių formos.

Siekiant išsamumo reikia paminėti UNIMARC klasifikavimo projektą „privatiam naudojimui“, kurį tvarko UNIMARC klasifikavimo formato darbo grupė, sudaryta 1997 m. 63-iosios IFLA Generalinės konferencijos metu tokiam formatui parengti.

Taip pat dėl išsamumo reikia pridurti, kad kai kuriuos Web tinklo dokumentus galima nukopijuoti kaip pdf failus. Tai gali padaryti tie, kas naudoja Adobe sistemos Acrobat Reader.

Web tinklo dokumentų katalogavimas naudojant UNIMARC

Laukai naudojami kompiuterių failams tapo UNIMARC formato dalimi 1987 m. išleidus „UNIMARC vadovą“. Tačiau laukai buvo žymimi kaip laikini, jie tik neseniai pataisyti ir įtraukti, atsižvelgiant į naują 1997 m. ISBD (ER). Šis leidinys, Tarptautinis elektroninių resursų bibliografinio aprašo standartas, pakeičia ankstesnį ISBD(CF), skirtą kompiuterių failams. Dauguma pa-

pildymų ir pakeitimų pasirodė „UNIMARC vadovo“ Papildymuose 2, išleistuose 1998 m. kovo mėnesį. Kelis klausimus dar reikėtų apsvaistyti, todėl jų nėra šiuose papildymuose.

135 Koduotų duomenų laukas: elektroniniai resursai
230 Specialioji sritis: elektroninių resursų apibūdinimai

336 Elektroninių resursų pastabos tipas
337 Sistemos reikalavimų pastaba
338 Paieškos metodo pastaba (Elektroniniai resursai) (Laikinas)

626 Techninių detalių paieška (Kompiuteriniai failai) (Laikinas)

856 Elektroninė vieta ir paieška
135 yra dviejų simbolių pozicijų laukas, pirmasis simbolis koduoja elektroninio resurso tipą, pvz., „b“ (kompiuterio programa(os)), antrasis - specialus medžiagos apibūdinimas, pvz., „j“ (lankstus diskelis)

230 rašoma informacija apie failų apibūdinimus, susijusius su elektroninio resurso tipu ir apimtimi. Jis tolygus ISBD(ER) sričiai „Failo tipas ir apimtis“ ir turi savo koduotų elementų 135 lauke.

336 yra tolygus ISBD(ER) sričiai „Resurso tipo ir apimties pastaba ir Kiti resurso apibūdinimai“, pvz., „Maksimali įrašo apimtis 2800 bitų“.

337 tolygi ISBD(ER) sričiai „Sistemos reikalavimų pastaba“, pvz., „Sistemos reikalavimai. Philips interaktyvus kompaktinis diskas (CD-I) su monitoriumi“.

338 turėtų būti naudojamas pricigos prie nuotolinių elektroninių resursų paieškos metodams įrašyti. Laukas tu-

rėtų būti tolygus ISBD(ER) sričiai „Pastaba, susijusi su paieškos metodu“. Tačiau Nuolatinis UNIMARC komitetas nusprendė, kad tokią pastabą galima parengti iš 856 lauko ir todėl pasiūlytasis laukas buvo atmestas.

626 pirminė forma buvo nepatenkinama. Norint jame surašyti visus reikalingus duomenis, 626 reikėjo papildomų polaukių, reikiamam atminties kiekiiui, programinės įrangos reikalavimų ir techninės įrangos (vidinės) modifikavimui - ISBD(ER) 7.5.1 esantis sąrašas pateikia detales. Nuolatinis UNIMARC komitetas nutarė, jog šiam tikslui puikiai tiks laukas 337 su sąlyga, kad pastaboje bus vartojama nekintanti abėcėlė ir pastaba bus indeksuota. Sprendimas priimtas tada, kai Papildymai 2 jau buvo išspausdinti, ir todėl į juos neįtrauktas.

Pasiūlytas UNIMARC 856 (parengtas remiantis USMARC 856 ir turintis nuorodą į 338, kurio greitai bus atsakyta) buvo pristatytas IFLA tinklalapyje laukiant komentarų. Komentarų nebuvo, jį apsvaistė ir priėmė Nuolatinis UNIMARC komitetas. Tai ilgas ir sudėtingas laukas, čia nėra vietos gilintis į jo detales. Tie, kam reikalinga informacija, ras ją adresu: <http://ifla.inist.fr/VI/3/p1996-1/856.htm>.

Šių laukų naudojimas bus aprašytas naujuose Nurodymuose, kurie vis dar rengiami. Tikimės įvesti tekstą į Web tuoj pat, kai tik jis bus išspausdintas.

Esu tikras, jog formatas turės keistis, kad atitiktų elektroninių resursų tolesnį vystymąsi ateityje. Tačiau tikiuosi, lygiai taip pat kaip ir ISBD(ER) autoriai, kad tai bus mažai pakeitimai, o ne esminiai pokyčiai.